

Р Е Ц Е Н З И Я

за дисертационния труд на **Бойка Владимирова Софийска**,

докторант в самостоятелна форма на обучение

по професионално направление

1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика),

за присъждане на образователната и научна степен **„доктор“**

Тема на дисертационния труд:

„Иновативен модел за мениджмънт на предучилищната институция“

Научен ръководител:

проф. д-р Димитър Виолетов Гюров

Данни за докторанта

Бойка Владимирова Софийска е родена в град Разлог. През 1975г. завършва „Предучилищна педагогика“ в ИДНУ „Надежда Крупская“, град София. През 2010г. се дипломира във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с магистърска степен по „Предучилищна и начална училищна педагогика“, а през 2013г. завършва магистратура по „Мениджмънт на образованието в предучилищните заведения“ в СУ „Св. Климент Охридски“, ФНПП.

Професионалният ѝ опит е свързан най-вече с работа като детски учител (от 1973г. до 1980г. в ОДЗ „Лазур“, град Кюстендил; от 1985г. до 1998г. в ОДЗ 72, град София; от 1998г. до 2010г. в ОДЗ 120, град София). От 2010г. до момента е директор на ДГ 129 „Приказен свят“, район „Триадица“.

В хода на професионалното си израстване, Бойка Софийска участва в редица образователни комисии и работни групи към Министерство на образованието и науката, обсъждащи актуални въпроси на предучилищното образование - разисквания на Стратегия за развитие на образованието; изготвяне на Учебна програма за предучилищно възпитание и подготовка; изготвяне на проект на: 1) държавен образователен стандарт за предучилищното

образование; 2) държавен образователен стандарт за управление на качеството; 3) държавен образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа на личностното развитие към Закона за предучилищното и училищното образование; разисквания на Проектозакона за предучилищното и училищното образование на ниво Парламент.

В процеса на професионалното си развитие Бойка Софийска е носител на редица престижни награди: първо място в Конкурса „Създаване на проект за педагогическа ситуация по модел на програмната система „АБВ игри“, организиран от издателство „Просвета“ (2014); две награди от кмета на София за постигнати високи резултати в реализиране на дейности в областта на предучилищното възпитание и подготовка в столицата (2014 и 2016); Награда на МОН за ефективна работа в направления изкуства (2015); Първа награда на МОН и НДД в категория „Изкуства в детската градина“ (2015); Награда за иновативност и успешно прилагане на информационно комуникационните технологии в учебно-образователния процес на децата от предучилищна възраст COMPUTER WORLD (2013).

Бойка Софийска е съавтор в програмна система „АБВ игри“ на издателство „Просвета“. Владее руски език, ползва немски език.

В заключение би могло да се обобщи, че е ясно видимо активното участие и приноса на докторантката в професионални инициативи и дискусии с обществено значение.

Данни за докторантурата и процедурата по защитата

Представеният от Бойка Софийска (докторант в самостоятелна форма на обучение) комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ.

Актуалност и значимост на научно-изследователския проблем

Актуалността на проблематиката, разгледана в дисертационния труд, е добре обоснована чрез акцентирането върху концепта качество и върху системите за мониторинг и управление на качеството като условие за „вписването на българската образователна система в глобалния образователен проект“ (стр. 4, Автореферат). Управлението на качеството е разгледано като предпоставка за рефлексия върху реалностите в

образователната институция, в контекста на устойчивото ѝ развитие, в съответствие с потребностите.

Формални параметри на дисертационния труд

Във формален аспект, дисертацията на Бойка Софийска се състои от увод, три глави, заключение и изводи, библиография, приложения. Обемът му е 162 страници, от които 137 страници са текст изложение и 25 страници приложения. Библиографията включва 117 заглавия на български, английски и руски език. В дисертационния труд са включени общо 13 таблици, 31 диаграми и 20 фигури. По формални показатели, трудът отговаря на изискванията за дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор”.

Съдържателни параметри на дисертационния труд

В дисертационния труд се предлага модел за мениджмънт с индикатори за качество при прилагане на иновативни подходи на управление в предучилищната образователна институция. В най-общ план, моделът включва: мениджмънт/управление – стил, подходи, функции, мониторинг; интегриране и квалификация на човешките ресурси; иновативна и интерактивна образователна среда.

В *увода* е обоснована актуалността на избраната проблематиката, съотнесена към европейски ключови документи и позиции на автори като Bush, 2003, Ribbins 1985, Давидков 2006 и др.

Глава първа се състои от две части - първата представя основополагащи гледни точки в някои съвременни теории и модели на управленски политики в образованието (Давидков 2006; Тейлър, 1989; Донъли, Гибсън, Иванчевич 1997; Bush, 2003, Bolman & Deal, 2008, Sackney and Mitchell, 2001, Morgan, 1997; Mullins, 1993 и др.), свързани с теорията и практиката на мениджмънта в образователната институция. Напълно обосновано, специален фокус е отделен на въпроса, свързан със съвпаденията и различията в корелацията *мениджмънт - лидерство* (Bolman & Deal 2008 Джонев 2000; Станчев, 2000 Паунов, 1998; Радев 2015 и др.). Във втората част на първа глава се представя информация, свързана със спецификата на управление именно на предучилищна образователна институция.

Глава втора съдържа ясно дефинираната концептуална рамка на изследването. Дисертационният труд цели „да се апробира мениджърски модел за управление на качеството, чрез прилагане на иновативни подходи в образователната институция“ (стр. 4). Като водеща хипотеза в дисертационния труд е изведено следното предположение: „Допуска се, че моделът за интеракция, основан на иновативните подходи влияе положително върху управлението на качеството на образователната институция“ (стр. 58). Адекватно дефинирани са и предметът, обектът и задачите на изследването. Като основни методи на изследване се прилагат *теоретично проучване* и *психолого-педагогически експеримент*, а като допълнителни - анкета с учители; анкета с директори; метод на експертната оценка; рейтинг-скала за оценка на учителя; карта за самооценка на учителя; наблюдение, математико-статистически методи и др. Методите са адекватно избрани и успешно приложени.

Глава трета представя анализът на резултатите от изследването. Налице е тяхното адекватно таблично и графично представяне, количественият им и качественият им анализ.

В тази глава е очертана и същността и ролята на предложения „иновативен модел за управление на човешките ресурси и на качеството на институцията“ (стр. 99); неговите съдържателни и организационни характеристики. Специален фокус е поставен върху „системата за проследяване на процесите на мониторинга“, в „реално и виртуално пространство“ (стр. 104), където се виждат значими приноси на докторанта.

Приноси

Изведените от дисертантката приноси отговарят на реално постигнатото в текста. Имайки предвид професионалния, научно-изследователския и публикационния опит на докторанта, може убедено да се смята, че приносите са лично дело на Бойка Софийска, като се отчита и ролята на целенасоченото позитивно научно-изследователско взаимодействие с научния ръководител.

С особена значимост бих открито следните постижения:

- Апробиран е иновативен модел за управление качеството на предучилищната образователна институция по посока осигуряване на позитивен климат, повишаване организационната култура и компетентностите на педагозите;
- Моделът е актуален, обединявайки в комплекс основни подходи, принципи, стратегии и т.н. „като конкретизация за законодателни теоретични постановки на приетия ЗПУО през 2016 година” (стр. 46, Автореферат);
- Систематизирана е визията на педагогическия екип за лидерството на мениджъра/директора и значението му в управлението на институцията;
- Изградена е система за мониторинг, проследяваща управлението на качеството в институцията, в „реално и виртуално пространство“;
- Извършен е количествен и качествен анализ на факторите за усъвършенстване на институцията, на професионалната компетентност, на личностния интегритет и на мотивираността на педагогическия екип за постигане на модела.
- Моделът е добър пример на успешна практика за квалификация на педагогическите специалисти и тяхното кариерно развитие, предхождащ за атестирането и стандартните процедури по Наредба № 12/ 01.09.2016 година за статута и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

Автореферат

Авторефератът отговаря на структурата и съдържанието на дисертационния труд и го представя вярно.

Публикации по дисертационния труд

Докторантът е посочил 10 публикации по разработваната в дисертационния труд проблематика, една от които е монография на тема „Модел за мениджмънт на предучилищната институция. Планиране системата на управление“ (изд. РА „Глобал Принт“, София, 2016).

Критични бележки по дисертационния труд

Отчитайки несъмнените достойнства на дисертационния труд на Бойка Софийска, си позволявам да обърна внимание на някои моменти, съобразяването с които би прецизирало дисертационния труд:

1. Информацията в точка 1.1. УПРАВЛЕНСКИ ПОЛИТИКИ В ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – СЪВРЕМЕННИ ТЕОРИИ И МОДЕЛИ е свързана с управленски политики в образованието като цяло, без да има по-ясния фокус именно върху предучилищното образование, и в този смисъл е по-подходящо заглавието 1.1. УПРАВЛЕНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБРАЗОВАНИЕТО – СЪВРЕМЕННИ ТЕОРИИ И МОДЕЛИ.
2. Необходимо е прецизирано представяне на системата от критерии и показатели, както и на системата от методи на изследването.
3. В някои параграфи от текст в глава първа, част 1.2., не е посочено авторството на цитирани твърдения.
4. Посочва се, че „контингентът на изследването е педагогическият екип на ДГ 129 „Приказан свят“ (стр. 62), но са необходими уточнения в тази връзка. Като цяло в изследването не е ясно видим неговият мащаб, както и броя на проучените „директори, учители, преподаватели“.
5. На някои места в текста (стр. 6; 8; 25; 40, 41 и др.), цитирането и позоваването на литературата е необходимо да се съобрази с избрания стил, който се следва в дисертацията като цяло.

Въпрос

В плана на традиционната феминизация на професията на детския учител и имайки предвид някои общоприети половообусловени характеристики на личността, по какъв начин и в кои свои пунктове предложеният модел за ефективно управление на качеството в предучилищната образователна институция би се повлиял в случай, че повече мъже работят в предучилищните образователни институции?

Заклучение

Дисертационният труд на Бойка Софийска притежава качествата на докторска дисертация и дава принос към полето на мениджмънта на предучилищното образование. Отчитайки научно-изследователската и практическата стойност на обсъждания дисертационен труд, давам своя положителен вот и предлагам на Уважаемото научно жури на **Бойка Владимирова Софийска да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по 1.2. Педагогика – Предучилищна педагогика.**

Изготвил:

доц. д-р Розалина Енгелс-Критидис

30.05.2016г.